

3.1.3 HODNOTENIE SITUÁCIE VO VYBRANÝCH REGIÓNOCH

3.1.3.1 BRATISLAVSKÝ A NITRIANSKY KRAJ

(Ing. V. Longauerová)

Bratislavský kraj – v regióne sa v roku 2007 vyťažilo spolu 256 705 m³ (2007/250 462 m³) drevnej hmoty. Z toho náhodné ťažby predstavovali 31 361 m³ t. j. 12,2% (2007/41 149 m³, t. j. 16,5 %). Prevažná časť kalamitnej hmoty pochádzala z ihličnanov (23 599 m³). Najväčší objem náhodných ťažieb sa spracoval v okrese Malacky (26 394 m³).

Nitriansky kraj – v tomto kraji sa v roku 2007 vyťažilo spolu 387 343 m³ drevnej hmoty. S podielom náhodných ťažieb 39 485 m³, t. j. 10 %. Najviac náhodných ťažieb sa realizovalo v okresoch Topoľčany (15 958 m³) a Zlaté Moravce (13 388 m³).

Vďaka intenzívnym opatreniam v predchádzajúcich rokoch sa zaznamenal výrazný pokles populácií mnišky veľkohlavej (*Lymantria dispar*) na území odštepných závodov Levice, Smolenice, Palárikovo a Topoľčianky.

Plस्कáčik pagaštanový (*Cameraria ohridella*) mínajúci listy pagaštana konského napadol prakticky všetky pagaštany na území Slovenska.

Pri rutinných návštevách porastov v južných okresoch bola opätovne potvrdená prítomnosť invázneho bytomora (*Obolodiplosis robiniae*). Na listoch sa vytvárajú váčky tvorené bočným zahnutím a zrolovaním listu.

Obaľovač mládnikový (*Rhyacionia buoliana*) sa vyskytoval v roku 2007 na malých výmerách v borovicových porastoch na Záhorí. V okolí Nitry a Levíc sa zvýšila početnosť mnišky zlatoritky (*Euproctis chrysorrhoea*).

Na Záhorí sa zaznamenalo zvýšenie škôd spôsobených imágami chrústa *Melolontha*. Jarné rojenie bolo veľmi intenzívne. Zasiahlo rozsiahle výmery najmä dubových porastov. Najviac ohrozenými lokalitami boli LS Holič, LS Moravský Ján a okolie škôlky Šajdíkové Humence.

Výskyt dotichízvy topoľovej (*Cryptodiaporthe populea*) sa zaznamenal v oblasti OZ Levice (LO Želiezovce), napadla najmä 1–2-ročné výsadby šľachteného euroamerického topoľa. Po vykonaní obranných opatrení došlo k zlepšeniu ich zdravotného stavu.

Nezistil sa nárast chradnutia porastov borovice čiernej v dôsledku napadnutia hubou *Sphaeropsis sapinea*. Taktiež výskyt sypavky (*Dothistroma septospora*) na borovici čiernej bol v rozsahu predchádzajúcich rokov. Borovicové porasty najviac chradli v okolí Trenčína a Nitry.

3.1.3.2 TRNAVSKÝ KRAJ

(Ing. A. Gubka, Ing. V. Longauerová)

Trnavský kraj – podľa evidencie v roku 2006 sa v Trnavskom kraji vyťažilo spolu 206 489 m³, oproti roku 2007 ťažba poklesla o 27 261 m³ drevnej hmoty. Na náhodné ťažby z toho pripadlo 45 868 m³, čo predstavuje 22,2 %. Oproti minulému roku náhodné ťažby stúpli o 5 % (2007/40 393 m³). Najviac náhodných ťažieb bolo vykonaných v okresoch Senica (14 617 m³) a Piešťany (9 299 m³).

Lesy v Trnavskom kraji patria dlhodobo medzi najmenej ohrozené škodlivými činiteľmi. V roku 2007 poškodil vietor 14 013 m³ drevnej hmoty. Najviac bol zasiahnutý okres Piešťany (3 981 m³). Viac ako 3 000 m³ vetrom poškodenej drevnej hmoty bolo zaznamenaných aj v okresoch Senica a Trnava. Poškodenie snehom sa objavilo len v okrese Senica a to v objeme 75 m³. Výraznejšie škody ako vietor spôsobili v lesných porastoch v Trnavskom kraji sucho a úpal. Najvýraznejšie pôsobili tieto škodlivé činitele v okrese Senica, kde bolo poškodených 10 163 m³ drevnej hmoty. Vysoké škody zaznamenali aj v okrese Skalica (6 541 m³). Z biotických škodlivých činiteľov sa výraznejšie prejavili len hniloby. Celkovo bolo v Trnavskom kraji poškodených 414 m³ drevnej hmoty, z toho v okrese Trnava 366 m³. Problémy s podkôrnym alebo listožravým hmyzom sa v tomto kraji objavovali len sporadicky.

3.1.2.3 TRENČIANSKY KRAJ

(Ing. J. Vakula, Ing. D. Brutovský, CSc.)

V tomto kraji sa vyťažilo takmer 668 tis. m³ dreva, z čoho na náhodné ťažby pripadlo 268 tis. m³, t. j. viac ako 40 % (2006 – 31 %). Najviac boli náhodnými ťažbami postihnuté ihličnaté porasty, kde sa touto formou vyťažilo 191 tis. m³ dreva (2006 – 138 tis. m³). Najväčšie objemy a podiely náhodných ťažieb sa zaevidovali v okresoch Považská Bystrica – 66 tis. m³ (55 %), Púchov – 52 tis. m³ (73 %) a Ilava – 11,9 tis. m³ (41 %).

Najvýznamnejšími škodlivými činiteľmi tu boli opäť lykožrút smrekový (napadnuté 127 tis. m³ – viac ako dvojnásobok roku 2006), vietor (127 tis. m³ – takmer 2,5-násobok roku 2006) a na tretie miesto sa dostal lykožrút lesklý (10 tis. m³). Lykožrút smrekový dominoval najmä v okresoch Považská Bystrica (46 tis. m³) a Púchov (46 tis. m³), vietor v okresoch Prievidza (30 tis. m³), Považská Bystrica (27 tis. m³) a Trenčín (24 tis. m³) a lykožrút lesklý v okrese Púchov (6 tis. m³). Aj v reste nespracovaného napadnutia tvorí najväčší objem lykožrút smrekový (15 tis. m³), z toho si najviac ponechali v okresoch s maximom výskytu (PB – 9 tis. m³, PU – 5 tis. m³). Z vetrových polomov ostalo nespracovaných 6 tis. m³, z toho najviac v okrese Považská Bystrica (takmer 3 tis. m³).

Z prostriedkov ochrany lesa sa proti podkôrnemu a drevokaznému hmyzu použilo spolu 1 696 ks feromónových lapačov, 1 691 klasických lapákov a insekticídmi sa ošetrilo 4 762 m³, pričom výrazne najvyššie podiely patrili lykožrútovi smrekovému.

V lesných škôlkach Trenčianskeho kraja neboli zaznamenané výraznejšie straty na sadbovom materiáli spôsobené škodlivými činiteľmi. Ošetrovanie fungicídmi sa vykonalo len na ploche 1 240 m² v okrese Prievidza.

Podľa vykonaných pochôdzok možno konštatovať, že v ihličnatých porastoch OZ Považská Bystrica pretrvávajú problémy s podkôrnym hmyzom, ktorého populáciu ovplyvnil aj skorý nástup preňho priaznivých teplôt. Za veľmi vážnu treba hodnotiť situáciu v Petrovskej doline, kde sú smrekové porasty výrazne poškodzované lykožrútom smrekovým, lykožrútom lesklým a lykožrútom smrečinovým. K oslabeniu smrekových porastov prispieva aj vzrastajúci výskyt podpňovky smrekovej a koreňovky vrstevnatej. Na smrekovcoch sa vyskytujú vošky, ich početnosť klesá. Niektoré lokality boli postihnuté májovým mrazom.

Aj na OZ Trenčín sa vyskytli problémy s podkôrnym hmyzom, vzrástol najmä výskyt lykožrúta lesklého. Poškodenie drevín listožravým hmyzom v tejto oblasti pokleslo. Pokračuje chradnutie borovic pôsobením sypaviek a huby pyknidovka belová (*Sphaeropsis sapinea*).

V bučinách v správe OZ Prievidza sa naďalej vyskytujú škody zverou. V rámci ochranných opatrení pristúpil OZ k zníženiu stavov raticovej zveri a inštalácii individuálnej mechanickej ochrany (polynet). V smrekových porastoch vzrástla populácia podkôrneho hmyzu. Sporadicky sa vyskytli škody mniškou veľkohlavou.

Pravidelne monitorovaný lykožrút severský vykázal v roku 2007 v OZ Považská Bystrica absolútny aj relatívny pokles, zatiaľ čo niektoré neštátne subjekty zaznamenali jeho nárast (UO-PS Lysá pod Makytou).

3.1.3.4 BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ

(Ing. J. Varinsky, CSc.)

Orkán Kyrill, ktorý začiatkom roka 2007 značne poškodil lesy v strednej Európe, spôsobil v stredoslovenskom regióne iba lokálne škody. Významné poškodenie lesov spôsobila ale víchrica z 23. augusta 2007. Z 800 tis. m³ kalamitnej hmoty bolo do konca roka spracované 550 tis. m³. Škody vznikli nielen v ihličnatých porastoch (predovšetkým na Horehroní – okresy Brezno, Zvolen, Banská Bystrica, Revúca), ale aj v listnáčoch (Rimavská Sobota). Najväčšie zostatky nespracovanej kalamity ostali v najviac postihnutých okresoch Brezno (128 tis. m³) a Rimavská Sobota (103 tis. m³).

Začiatkom mája neskorý mráz výrazne poškodil vyrašené bukové kultúry, ale aj staršie porasty v údolných polohách. Rýchlo regenerovali bez vážnejších následných škôd, či úhynu stromov.

Nespracovaná kalamita z roku 2004, poškodenie porastov snehovou vrcholcovou kalamitou na prelome rokov 2005/2006, zákaz spracovania kalamity, resp. ponechanie jej časti v porastoch podľa rozhodnutí orgánov životného prostredia, ako aj lokálne vetrové polomy začiatkom roka 2007 a mimoriadne priaznivé klimatické podmienky pre rozvoj podkôrneho hmyzu spôsobili nárast populácie lykožrúta smrekového (*Ips typographus*) a lykožrúta lesklého (*Pityogenes chalcographus*). V roku 2007 sa v pôsobnosti Lesov SR, š. p. zaznamenal prírastok kalamity (v prevažnej miere podkôrníkovej, alebo veternej – naletenej podkôrným hmyzom) v rozsahu viac ako 2,8 mil. m³. Z toho na OZ Beňuš 270 tis. m³, OZ Rimavská Sobota 230 tis. m³, OZ Čierny Balog 200 tis. m³, OZ Kriváň 100 tis. m³ a OZ Revúca 90 tis. m³. Podobná situácia je aj u nešťátnych subjektov. Ohrozené, v štádiu rozpadu, sú predovšetkým hrebeňové partie južných a severných svahov Nízkych Tatier, ale aj iné porasty. V boji s podkôrným hmyzom sa uplatňujú všetky metódy integrovanej ochrany. Klasické lapáky sa kládli v menšom rozsahu (344 ks), proti lykožrútovi smrekovému sa prevádzkovalo viac ako 12 tis. feromónových lapačov a 6 tis. lapačov proti lykožrútovi lesklému. Napriek enormne vysokým odchytom (v temer dvoch tretinách lapačov sa zaznamenáva silný odchyt) bez uplatnenia ostatných metód, predovšetkým bez vyhľadávania a včasného asanovania aktívnych chrobačiarov nemožno očakávať pokrok v zvládnutí podkôrníkovej kalamity. Insekticídmi bolo ošetrených temer 90 tis. m³ smrekovej hmoty.

Kritický vývoj po nepovolení spracovania kalamity v chránených územiach možno demonštrovať na NPR Fabova Hoľa (podľa údajov Správy NP Muránska planina). Z ponechanej nespracovanej veternej kalamity z roku 2004 v množstve 3 600 m³ bola v rokoch 2006 a 2007 na území PR zaevidovaná podkôrníková kalamita v objeme 5 250 m³. V roku 2006 bolo do lapačov inštalovaných po obvode kalamitiska odchytených 1,3 mil. ks lykožrútov smrekových a 0,5 mil. ks lykožrútov lesklých, v roku 2007 už 3,3 mil. ks lykožrútov smrekových a 1,0 mil. ks lykožrútov lesklých. Odchyty do jednotlivých lapačov len za prvú májovú dekádu 2007 nezriedka prekročili 20 000 ks lykožrúta smrekového a 30 000 ks lykožrúta lesklého. V roku 2006 bolo v ochrannom pásme NPR vyťažených 80 m³ chrobačiarov, v roku 2007 vzrástlo do začiatku novembra toto množstvo desaťnásobne (800 m³). Do evidencie je zahrnutá len hmota zo 100 m širokého ochranného pásma a mala by k nej pribudnúť hmota vyťažená od novembra 2007 do konca apríla 2008. Zhoršujúci stav sa zaznamenal aj na Poľane, kde sa lykožrút smrekový premnožil v hrebeňových častiach kaldery (biosférická rezervácia s 5. stupňom ochrany).

Z hľadiska ďalšieho vývoja zdravotného stavu smrečín (vývoja podkôrníkovej kalamity) je alarmujúci zostatok nespracovanej veternej, snehovej a podkôrníkovej kalamity ku koncu roka 2007 vo výške viac ako 340 tis. m³.

Problematike hynutia smrečín bolo venované tiež výjazdové rokovanie Vlády SR 21. 11. 2007 na OZ Čierny Balog.

Na obnovených kalamitných holinách bolo potrebné na 26 ha zasiahnuť proti tvrdoňovi smrekovému (*Hyllobius abietis*) a lykokazom (*Hylastes* spp.) Po kalamitnom premnožení a leteckých obranných zásahoch v predchádzajúcich rokoch je mníška veľkohlavá (*Lymantria dispar*), tiež piadivky (*Geometridae*) a obalovače (*Tortricidae*) v dubových porastoch v latentnom stave.

Vzrastá populácia rúrkovčeka smrekovcového (*Coleophora laricella*) v smrekovcových mladinách. Hrozí im rozpad a stúpa riziko prepuknutia kalamity sekundárnych škodcov (huby, podkôrny hmyz). Kritické poškodenie bolo zistené na OZ Kriváň, LS Víglaš, očakáva sa nárast škôd tiež v Štiavnických vrchoch.

Smrekovcové a smrekové mladiny ohrozujú vošky a kôrovnice (*Sacchiphantes viridis* a *Adelges laricis*). Ich zvýšený výskyt sa zaznamenal na OZ Kriváň - LS Kyslinky, OZ Čierny Balog - LS Hronec a na OZ Slovenská Lupča - LS Predajná, kde LOS odporúčala aj letecký obranný zásah (OZ Č. Balog - 50 ha; OZ Slovenská Lupča - 90 ha), ktorý sa ale nerealizoval. Podobne bol posúdený stav jedľových mladín poškodzovaných kôrovnicou kaukazskou (*Dreyfusia nordmanniana*) v ML Banská Bystrica – polesie Harmanec, kde sa letecký obranný zá-

sah vykonal na rozlohe 45 ha. V US Detva sa koncom augusta zaznamenalo lokálne rozšírenie kôrovnice jedľovej (*Dreyfusia piceae*).

Z hubových ochorení je aktuálny zvyšujúci sa tlak podpňovky smrekovej (*Armillaria ostoyae*) v oslabených smrečinách. Ako zaujímavosť (inde pravdepodobne lesnými hospodármi prehliadanú) možno uviesť hynutie dubovej kultúry na PS Očová, spôsobené hubou *Rosellinia quercina* Hartig.

3.1.3.5 ŽILINSKÝ KRAJ

(Ing. J. Vakula, Ing. D. Brutovský, CSc.)

Stav v roku 2007 sa v Žilinskom kraji v porovnaní s rokom 2006 viditeľne nezlepšil. Celková ťažba v roku 2007 dosiahla v tomto kraji 1,754 mil. m³, z čoho bola 1,429 mil. m³ náhodná ťažba, čo je 81,4 % (2006 – 73,1 %), teda ďaleko najvyšší podiel z celkovej ťažby oproti ostatným siedmym krajom SR. Drvivá väčšina náhodnej ťažby pochádzala z ihličnatých porastov (1,413 mil. m³, 2006 – 1,078 mil. m³). Najväčšie objemy a podiely sa zaregistrovali v okresoch Čadca – 350 tis. m³ (97 %), Liptovský Mikuláš – 283 tis. m³ (86,5 %), Námestovo – 224 tis. m³ (93 %), Tvrdošín – 118 tis. m³ (91 %) a Kysucké Nové Mesto – 66 tis. m³ (96 % z celového objemu ťažieb).

Zo škodlivých činiteľov prevládal v Žilinskom kraji vietor, ktorý spôsobil polomy 781 tis. m³ dreva (2006 – 405 tis. m³) a druhým najvýznamnejším škodcom bol lykožrút smrekový, ktorý napadol až 749 tis. m³, čo je viac ako dvojnásobok výskytu v roku 2006. Lykožrút lesklý len nepatrne zvýšil rozsah napadnutia (106 tis. m³). Vietor spôsobil výrazne najväčšie škody v okrese Liptovský Mikuláš, kde mu padlo za obeť viac ako 434 tis. m³ dreva a tu ostal aj najväčší zostatok na spracovanie do roku 2008 (229 tis. m³). Napadnutie lykožrútom smrekovým dosiahlo najväčšie objemy v okresoch Čadca – 168 tis. m³ (217 % k roku 2006), Námestovo – 138 tis. m³ (167 %) a Liptovský Mikuláš – 117 tis. m³ (1 263 % !). Lykožrúta lesklého nahlásili najviac z okresov Námestovo – 52 tis. m³ (74 % k r. 2006) a Čadca – 35 tis. m³ (159 %). V týchto okresoch ostali aj najvyššie objemy nespracovaného napadnutia lykožrútmami.

Proti podkôrnemu a drevokaznému hmyzu sa použilo spolu 5 151 klasických lapákov a 9 674 feromónových lapačov, insekticídmi sa ošetrilo 177 tis. m³ väčšinou smrekového dreva a letecky plocha 23 403 ha, prevažne proti lykožrútomu smrekovému.

Veľkým problémom Žilinského kraja ostáva i naďalej vysoké množstvo náhodných ťažieb, ktoré spôsobuje novodobé odumieranie smrečín v severných častiach (Kysuce, Orava, okres Žilina). Tu sa predpokladá i v roku 2008 vysoký objem náhodných ťažieb ako tomu bolo v roku 2007. Vývoj kalamity bude závislý i od klimatických podmienok v roku 2008, no pri takom objeme nespracovanej kalamity v tomto regióne nemožno očakávať výraznejší pokles i za predpokladu priaznivého počasia. Napriek zvýšenému rozsahu obranných opatrení proti týmto škodcom, ktoré sa však nie vždy vykonali s požadovanou dôslednosťou, výskyt týchto škodcov nemal klesajúci trend (obr. 11). Na Orave je problémom okrem iného i veľké množstvo tzv. bielych plôch (smrekové porasty na poľnohospodárskom pôdnom fonde), na ktoré sa nevzťahujú právne predpisy lesného hospodárstva. Táto skutočnosť na týchto pozemkoch bráni výkonu štátnej správy lesného hospodárstva.

Obrázok 11 Porastové steny silno naletené podkôrnym hmyzom (Kysuce) (Foto: Vakula)

V hrebeňových častiach Nízkych Tatier došlo po nespracovaní veternej kalamity z roku 2004 k plošnému napadnutiu porastov lykožrútom smrekovým, lesklým a smrečinovým. Sú to neprístupné polohy, kde sa dá drevo sústredovať často len s pomocou vrtuľníka (Priehyba). Stavba lesných ciest je v týchto územiach z pohľadu ochrany prírody neprípustná. Dochádza tu k plošnému odumieranu hornej hranice lesa, ktorá bude do budúcnosti veľkým problémom pri zalesňovaní (zakyslené, imisne zatažené lokality).

Rozsiahle ohniská chrobačiarov v chránených územiach z roka na rok narastajú (oblasť Malej a Veľkej Fatry, Oravských Beskýd, Vysokých a Nízkych Tatier) (obr. 12). Dôvodom je okrem nespracovania kalamity i slabá odolnosť stromov oslabených suchom (teplom) a vysoká populácia podkôrníkov. Najväčším problémom sú tie rezervácie, v okolí ktorých sú porasty tvorené smrekom, a teda sa tu podkôrník šíri ďalej do hospodárskych lesov. Priaznivejšia situácia je tam, kde sú zmiešané pôvodné lesy a lykožrút má obmedzené možnosti šírenia (NPR Šútovská dolina).

Obrázok 12 Tichá dolina, september 2007 (Foto: Vakula)

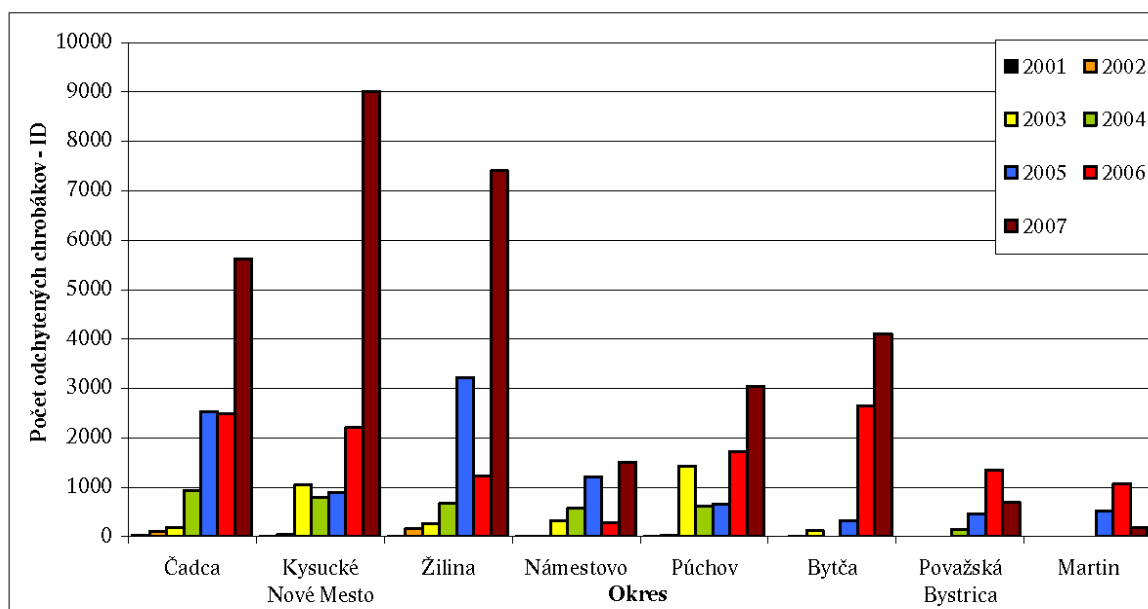
Isté problémy spôsobil lokálne i tvrdoň smrekový, ktorý sa premnožil na zalesnených holinách a poškodil sadenice zrelostným žerom (LS Malužiná, OZ Liptovský Hrádok). Vyhovujú mu veľkoplošné vetrové kalamity, kde má dostatok potravných možností (čerstvé pne).

Koncom októbra sa na LS Zákamenné hnojili porasty tekutým hnojivom Rokosan v objeme 25 tisíc litrov zriedený v pomere 1 : 10. Jedným letom aplikovali 1 000 litrov roztoku. Taktiež sa porasty hnojili mletým vápnom, na výmeru 450 ha helikoptérou aplikovali 900 ton.

Významným škodlivým druhom podkôrneho hmyzu pre Žilinský kraj (spolu s časťou Trenčianskeho kraja) sa stal aj alochtónny druh lykožrút severský – *Ips duplicatus*, ktorého monitoring tu prebieha už viac ako 7 rokov (obr. 13). Zvýraznilo sa maximum výskytu na LS Povina (OZ Čadca), v okolí Bytče (UPS Predmier, UPS Maršová, BUO – PS Dolný Hričov), ale aj pri poľských hraniciach (ZSVL Čierne). Značný relatívny vzostup odchytov ID sa zaznamenal v LS Žilina (OZ Žilina), najmä v LO Dubeň, Marček a Turie. Naproti tomu, ďalej poklesol odchyt ID v OZ Čadca, najmä v LS Čadca, zatiaľ čo v LS Stará Bystrica sa zaznamenal mierny a v LS Makov výrazný relatívny nárast.

V oblasti Oravy sa dostavil, po výraznom poklese odchytov ID v roku 2006, opätovný nárast, kde v LS Oravská Polhora zaznamenali až takmer 6-násobný a v LS Zákamenné 14,5-násobný odchyt v porovnaní s rokom 2006. Aj v neštátnom sektore tohto regiónu sa pri nižšom počte použitých FL zachytilo výrazne viac ID, až takmer 4,5-násobne (najmä v UO – PS Rabčice výrazne dominoval FL s odchytom viac ako 1,5 tis. ID). Odporučilo sa použiť vo vybraných porastoch najohrozenejších území nielen monitorovacie, ale aj plnoprevádzkové FL a v celej oblasti severozápadného Slovenska pokračovať v monitoringu ID aj v ďalších rokoch.

Možno konštatovať, že zdravotný stav porastov v Žilinskom kraji sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom nezlepšil, skôr naopak, zvýraznila sa dominancia objemu náhodných ťažieb. Veľkým problémom tohto kraja je syndróm novodobého odumierania smrečín (Kysuce, Orava, okres Žilina), ktorého nárast sa predpokladá aj v roku 2008. Napriek zvýšenému rozsahu obranných opatrení proti škodcom, ktoré sa však nie vždy vykonali s požadovanou dôslednosťou, ich výskyt nemal klesajúci trend.

Obrázok 13 Vývoj maximálnych odchytov I. severského (*Ips duplicatus*) do jedného feromónového lapača vo vybraných okresoch severozápadného Slovenska

3.1.3.6 PREŠOVSKÝ KRAJ (Ing. S. Findo, CSc.)

Pôsobenie škodlivých činiteľov väčšieho rozsahu bolo evidované v západnej časti regiónu, s vyšším podielom ihličnatých drevín, najmä smreka. Z abiotických škodlivých činiteľov najväčšie škody spôsobil vietor v SV časti Nízkyh Tatier. Veterná kalamita z 23. a 24. augusta 2007 postihla predovšetkým oblasť OZ Liptovský Hrádok, LS Čierny Váh a LS Liptovská Teplička, kde objem nahlásenej kalamity bol 334 000 m³. V oblasti Spišského Bystrého, Spišskej Teplice a Hranovnice (Propopulo, s. r. o.), kalamita z augusta 2007 dosiahla objem 101 355 m³. Celkový objem augustovej veternej kalamity v oblasti Nízkyh Tatier a Kozích chrbtov dosiahol v okrese Poprad približne 435 000 m³. V uvedenej oblasti bol však postupný nárast objemu roztrúsenej veternej kalamity menšieho rozsahu do konca roka 2007 (napr. v oblasti Vernára NP Slovenský raj). Asi 40–50 % veternej kalamity bolo do konca roka 2007 spracované. V oblasti Levočských vrchov spôsobila augustová víchrica vrcholcové zlomy lokálne v hrebeňových partiách a záveroch dolín. VLM Kežmarok spracovali vetrovú kalamitu zo zimy 2006 – 2007 v objeme 53 000 m³.

Významnejšie premnoženie podkôrneho hmyzu mimo územie TANAPu sa vyskytlo v oblasti Nízkyh Tatier v objeme 112 000 m³ (Čierny Váh, L. Teplička, Propopulo, s. r. o.). Pretrvávajú problémy s premnožovaním podkôrneho hmyzu v NP Slovenský raj a v Levočských vrchoch, kde spracovali 16 000 m³ kalamitného dreva.

3.1.3.7 KOŠICKÝ KRAJ (Ing. R. Leontovč, PhD.)

V roku 2007 pretrvávali problémy v súvislosti s rozpadávaním smrekových porastov. Na intenzitu odumierania vplývali klimatické podmienky, ktoré zvýraznili pôsobenie stresových faktorov, podmienili nárast populačnej hustoty podkôrneho hmyzu a zvýraznili vplyv negatívneho pôsobenia podpňoviek. Chronické príznaky odumierania smrečín sa zaznamenali takmer v celej oblasti, obzvlášť výrazne v okresoch Rožňava, Gelnica, Spišská Nová Ves a Košice vidiek. Najintenzívnejší rozpad smrečín sa v minulom roku zaznamenal najmä na LHC Mlynky, Stará Voda, Mníšek nad Hnilcom, Betliar, Nižná Slaná, Dobšiná, Podsúľová, Smolník, Krásnohorské Podhradie.

ZDRAVOTNÝ STAV LESOV SLOVENSKA

Celkom bolo v košickom regióne podkôrným hmyzom napadnutých 384 tis. m³ smrekovej hmoty, čo predstavuje ročný nárast o viac ako 100 tis. m³. Z uvedeného objemu bolo 343 tis. m³, spracovaných 41 tis. m³ zostáva spracovať. Najväčší objem podkôrným hmyzom napadnutej hmoty zaznamenali v okresoch Rožňava (206 tis. m³), Gelnica (96 tis. m³) a Spišská Nová Ves (73 tis. m³).

V priebehu roka sa v regióne zaznamenalo niekoľko veterných kalamít, celkový objem kalamitnej hmoty dosiahol 163 tis. m³. Najintenzívnejšie poškodenie vetrom smrekových porastov sa zaznamenalo v oblasti Spiša a Slovenského rudohoria v poslednej augustovej dekáde. Najväčší objem kalamitnej hmoty dosiahli okresy Gelnica (60 tis. m³), Rožňava (41 tis. m³) a Spišská Nová Ves (34 tis. m³).

V oblasti Spiša a Slovenského rudohoria došlo v roku 2007 k nárastu príznakov odumierania porastov v dôsledku napadnutia podpňovkou smrekovou (*Armillaria ostoyae*), ku ktorému prispel aj priebeh počasia, najmä suchá jeseň a zima roku 2006/2007, ako aj extrémne suchá a teplá jar a prvá polovica leta roku 2007.

Začiatkom vegetačného obdobia v noci z 1. na 2. mája došlo k poškodeniu kultúr a porastov neskorým mrazom. Poškodenie sa najintenzívnejšie prejavilo na bukoch, smrekovcoch, jedli a smreku. V priebehu vegetačného obdobia došlo k regenerácii poškodených porastov.

V oblasti Turne nad Bodvou (k.ú. Dvorníky) sa na jar v topoľových výsadbách zaznamenala prítomnosť dotichízy topoľovej (*Cryptodiaporthe populea*). Napadnuté boli najmä minuloročné výsadby, v priebehu vegetačného obdobia došlo k čiastočnej regenerácii napadnutých sadeníc.

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa v regióne nezaznamenal výrazný nárast chradnutia borovice čiernej, najmä v dôsledku napadnutia hubou *Sphaeropsis sapinea*. Napadnuté boli najmä strednovékové a staršie porasty, intenzita napadnutia je rôzna v závislosti od ročného obdobia a zastúpenia borovice v porastoch. Medzi najviac postihnuté oblasti v regióne možno zaradiť lokality v oblasti Slovenského krasu, Jasova a Gelnice.

V oblasti Štôsu sa prejavili príznaky poškodenia porastov so zastúpením smrekovca po jarnom poškodení neskorým mrazom začiatkom mája. V porastoch dochádzalo k jednotlivému chradnutiu, ktoré sa prejavovalo silnou defoliáciou asimilačných orgánov a výraznou redukciou vetiev v korune. Koreňový systém odumretých a odumierajúcich stromov bol napadnutý podpňovkou smrekovou (*Armillaria ostoyae*).

Koncom vegetačného obdobia (október) boli v uvedenej oblasti vykonané revitalizačné postreky prípravkom Rokosan na výmere 710 ha. Revitalizačné postreky sa vykonali aj v oblasti pôsobnosti OZ Košice.

Lykožrút smrekový na Gemeri

Na OZ Rožňava (LS Betliar, LS Nižná Slaná) bolo pokusne začiatkom júla vykonané letecké ošetrenie smrekových porastov na ploche 150 ha.

- Experimentálne bol použitý registrovaný biologický prípravok Novodor FC s účinným agens *Bacillus thuringiensis* ssp. *tenebrionis* v dávke 5 litrov prípravku na ha v 100l vody. Prípravok sa aplikoval letecky koncom letného rojenia podkôrneho hmyzu na výmere 150 ha. Pri leteckej aplikácii bol dodržaný zákonný postup (zákon č. 543/2002 Z. z.).
- Letecké práce pre NLC zabezpečovalo AERO Slovakia, a. s., Letisko Nitra - Janíkovce, 949 07, Nitra. Predmetom zmluvy č. 516/NLC/2007 bola požiadavka aplikovať suspenziu aplikačným zariadením MICRONAIR.
- Je to prvé so série experimentov, ktoré LOS plánuje pripraviť za účelom inovácie biologických metód proti lykožrútovi smrekovému. Účinnosť ošetrenia sa u biologických prípravkov objavuje neskôr, hlavné vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2008.